

Perestrojka in het Westen

De jaren negentig zouden best eens een uitzonderlijk gunstig decennium kunnen worden voor economische groei en ontwikkeling wereldwijd. De koude oorlog is voorbij en derde-wereldconflicten zullen verminderen; militaire uitgaven kunnen worden verminderd en ingezet voor creatieve doeleinden; 'governance', de wijze waarop landen worden geregeerd en georganiseerd, wordt beter naarmate de nieuwe politieke generatie minder wordt gedreven door ideologische vooroordelen en meer door gezond verstand; om kort te zijn, de komende periode zou meer ruimte kunnen bieden aan creatief pragmatisme.

Deze veranderingen en nog vele andere – een gevolg van het 'verloren decennium' van de jaren tachtig! – zullen, anders dan men meestal denkt, waarschijnlijk sneller gevolgen hebben in Zuid dan in Oost. In Oost is het kapitalisme iets geheel nieuws en de situatie daar lijkt meer op het 'wilde Oosten' (Henk Hofland) dan op een ordentelijke overgangperiode. Uitschieters (hebben we daarvan niet een pracht van een voorbeeld gezien in de afgelopen maand!) zijn daar veel waarschijnlijker dan in Zuid, dat overigens meer dan genoeg heeft gehad van zijn portie 'wilde tijden'.

Steeds meer landen in Zuid zijn in beweging, zijn bezig orde op financieel-economische zaken te stellen, regeren gewoon intelligenter en dat kan heel snel tot positieve resultaten leiden. Kijk maar naar Mexico onder president Salinas en zijn team. Daarom is er plaats voor optimisme als men de brede waaier van 'plotselinge' veranderingen ziet die alle landen raakt, behalve... de OESO-landen!

Ja inderdaad, mijn optimisme wordt overschaduwd door de statische en zelfingenomen houding van de grote industrielanden. Tot op zekere hoogte zijn zij het geweest die verantwoordelijk waren voor de ontwikkelingsmodellen die in het verleden in Zuid gangbaar waren. En ook vandaag weer zijn zij ervan overtuigd het uiteindelijke antwoord op het ontwikkelingsvraagstuk te hebben in de vorm van een simplistisch recept – liberalisatie, marktkrachten en juiste prijzen – dat zij zelf nooit helemaal volgen.

Het Noorden brengt dus niet in praktijk wat het predikt terwijl het veel beter dan Zuid in een positie is dit te doen. Om de jaren negentig een decennium van hoop te laten worden, moeten de industrielanden beginnen om de Uruguayronde snel tot een goed einde te brengen. En dat betekent in de eerste plaats het liberaliseren van het landbouwbeleid, het einde van het Multivezelakkoord (net weer verblind!) en nog een paar zulke dingen meer.

Ook moet een doelmatiger stelsel van internationale 'governance' worden ingevoerd en dat ligt alweer in de slome handen van de G7-landen die vrijelijk lof en blaam uitdelen op hun jaarlijkse topconferenties. Het gehele stelsel van internationale organisaties, en in de eerste plaats de Verenigde Naties, moet op de helling. In een wereld waar globale markten en globale ondernemingen een algemeen verschijnsel worden en de invloed van de nationale staat tanende is, behoort internationale 'good governance' uiteindelijk een nog

hogere prioriteit te krijgen dan 'governance' op het nationale vlak.

De industrielanden zien de balk in de ogen van de socialistische landen en van de 'hopeloze gevallen' in Zuid, maar zij zien niet de balk in hun eigen oog. We mogen niet vergeten dat de triomferende vrije wereld deze hopeloze gevallen omvat alsmede de 'vernarcotiseerde' en 'vercriminaliseerde' maatschappijen in Noord-Amerika en ook steeds meer in Europa.

De triomf van de markt en de algehele veroordeling van het socialisme in welke gedaante dan ook, zou kunnen leiden tot een 'vlakke', materialistische wereld zonder plaats voor idealen en een alternatieve maatschappelijke visie. De resulterende afwezigheid van een stimulerende kritiek zou een 'laissez-aller' tot gevolg kunnen hebben die velen als definitief verleden tijd beschouwen.

Een van de dringendste punten op de wereldagenda is dan ook het invoeren van een perestrojka in de grote industrielanden – een herstructurering die onder meer het landbouwbeleid liberaliseert, andere economische sectoren renoveert met dezelfde snelheid en intensiteit waarmee Zuid en Oost worden geacht de hunne aan te passen, van Europa 1992 een partner maakt eerder dan een vesting, ontwikkelingshulp verschaft voor de ontvangende eerder dan voor de donorlanden, en leidt tot een democratisch stelsel van internationale 'governance' in plaats van de huidige kruising tussen verlicht despotisme (G7) en gemanipuleerde democratie (VN).

Perestrojka in het Westen moet eveneens leiden tot de erkenning dat er geen sprake kan zijn van militaire zekerheid zonder economische zekerheid. Dit is een hoofdreden om over te gaan tot het opzetten van ontwikkelingscontracten, waarover misschien een volgende keer meer.

Maar wanneer alles gezegd en gedaan is, blijft de vraag of globalisering een zegen of een vloek is? Ontaardt dit niet in een internationale arbeidsverdeling waar iedereen zich moet meten met ieder ander, een onmetelijk en constant 'keeping up with the Jones', een technologische 'ratrace' zonder einde, die onherroepelijk zal leiden tot het opgeven door uitputting van steeds meer 'vliegende wilde ganzen'? En zo zou dan een nieuwe ronde van marginalisering van landen beginnen. Of zou dit leiden tot een bewustwording dat landen en mensen verschillend kunnen zijn zonder hun trots of rang op te geven? Zullen we dan echt regionale autonomie en constructief regionalisme bereiken?

Maar dat is het 'volgende probleem' voor de generaties van de 21e eeuw. Zij kunnen echter slechts een oplossing vinden wanneer de huidige generatie er in slaagt alle landen binnenboord te houden in een één-wereldeconomie en in het kader van een democratisch stelsel van internationale 'governance'.

L.J. Emmerij